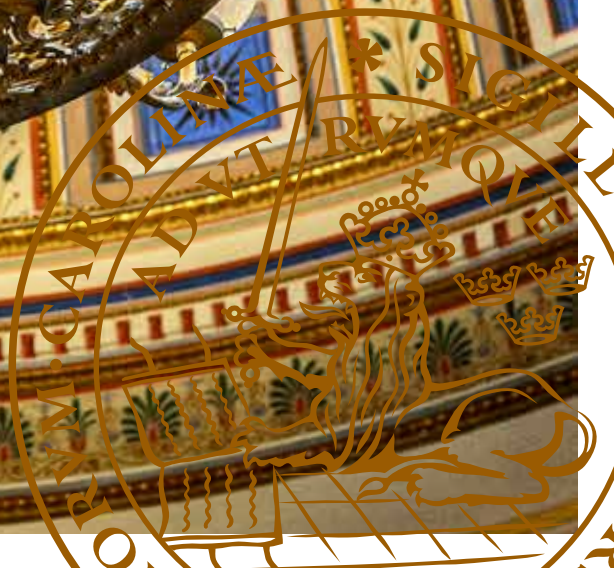

A low-angle shot of a highly ornate, multi-tiered chandelier made of polished brass or gold. The chandelier features several large, spherical glass shades and intricate scrollwork. It hangs from a ceiling with a blue and gold patterned dome. The background shows the architectural details of the dome, including decorative panels and floral motifs.

Årshögtid

LUNDS UNIVERSITET | 4 MARS 2022

LUNDS
UNIVERSITET

Produktion och layout: Akademiintendenturen vid Lunds universitet

Foto: Omslag: Kennet Ruona. Sidan 7: Johan Nilsson/TT.

Sidan 8: Kennet Ruona och Hanna Ågren. Sidan 9: Stefan Bengtsson och Sahar Valizadeh.

Sidan 10: Emma Lord, Anders Andersson/Studentlitteratur AB och Apelöga/Christian Andersson.

Sidan 11: Johanna Rhodin.

Upplaga: 500 ex.

ISBN 978-91-8039-159-7 (tryckt)

ISBN 978-91-8039-160-3 (digitalt)

Tryck: Media-Tryck, Lund 2022

Program Årshögtid 4 mars 2022

Procession

Anton Diabelli: *ur 12 stycken för trumpet och puka*

Tal av rektor

Professor Erik Renström

Utdelning av Lunds universitets guldmedalj

Rektor Erik Renström delar ut Lunds universitets guldmedalj till rektor emeritus Torbjörn von Schantz

Högtidsföreläsning

Universitetslektor Sanne Frandsen, Företagsekonomiska institutionen

Musik

Agneta Sköld: *Jubilate Deo*

Utdelning av Lunds universitets administrativa pris

Förvaltningschef Susanne Kristensson delar ut universitetets administrativa pris till avdelningschef Magnus Svensson, Juridiska fakulteten och projektledare Sahar Valizadeh, LDC

Utdelning av Studenternas pris för utmärkta lärarinsatser inom undervisningen

Studentkårerna delar ut Studenternas pris för utmärkta lärarinsatser inom undervisningen till biträdande universitetslektor Erik Hannerz, Sociologiska institutionen, docent Katarina Lundin, Språk- och litteraturcentrum och universitetslektor Amanda Sonnerfeldt, Företagsekonomiska institutionen

Tal av pristagare

Biträdande universitetslektor Erik Hannerz

Studenternas tal

Fil stud Emma Svensson, ordförande Lunds universitets studentkårer

Utdelning av Karin Dahlgren Minnesfond

Kommittéledamot Louise Pierce delar ut stipendium till fil mag Wilhelm Åkerman

Procession

Anton Diabelli: *ur 12 stycken för trumpet och puka*

Musiker och sångare från Akademiska kapellet och Lunds Akademiska kör vid Odeum under ledning av director musices Patrik Andersson.

Efter högtiden är samtliga närvarande välkomna att inta förfriskningar i Pelarsalen och Atriet.

Lunds universitets årshögtid

Årshögtiden hålls traditionellt sett i anslutning till Karldagen, som var den dag då Lunds universitet invigdes 1668. I år har högtiden flyttats fram med anledning av pandemin.

I Lunds universitets sigill kan man läsa årtalet 1666. Den 19 december utfärdade konung Karl XI:s förmyndarregering stiftelsebrev, privilegier och konstitutioner för det nya Kungliga Karolinska Universitetet. Det skulle dock dröja till den 28 januari, Karldagen, 1668 innan den högtidliga invigningen ägde rum.

I dessa tider kan det vara av intresse att påminna om att Lunds universitet år 1668 var det femte i Sverige. Utöver Uppsala (grundat 1477) fanns då i svenska besittningar runt Östersjön universitetet i Åbo (1640), Dorpat (1632) och Greifswald (1456 och 1631). Den lundensare som värdesätter anciennitet kan glädjas åt att Nordens första högskola – i ordets egentliga bemärkelse – inrättades vid franciskanerklostret i Lund redan 1438. Här kunde man förvärva baccalaureusgraden.

Rektor har ordet

Mille-feuille är ett raffinerat bakverk. Ingredienserna är enkla, men sensation uppstår när man arbetar sig igenom skikt efter skikt av ny textur eller grundsmak. Serverad i ett enda lager är bakelsen ointressant.

Kvalitetsbegreppet intas också bäst i tunna skivor. Vilka kvaliteter har Lunds universitet idag och vilka vill vi se mer av? RQ20-utvärderingen av vår forskning har lett till en bred och systematisk strävan mot högre kvalitet. Digitaliseringen av våra utbildningar under pandemin har gjort tydligt att de verkar i ett internationellt sammanhang. Det har skapat förväntningar om utvecklat innehåll, nya verktyg, men också former som passar för livslångt lärande.

Digitalisering, globalisering, ändrad demografi och klimat är förändringsdrivande megatrender som skapar stark efterfrågan på universitetets kvaliteter. Ett exempel är hållbar utveckling som engagerar näringslivet och världen i stort, inte minst de unga. Många av Lunds universitets internationellt allra starkast lysande miljöer adresserar detta. Styrkepositionen har under året utvecklats

genom en utökad Agenda 2030-forskarskola och ett nytt excellensprogram.

Teknikutveckling och digitalisering gör att datadriven vetenskap slår igenom på bred front inom snart alla områden. Kompetens inom storskalig datainsamling och analys är hett eftertraktad. Här kraftsamlar Lunds universitet inom både forsknings- och utbildningsmiljöer.

Universitetets viktigaste bidrag är ändå att formulera de frågor som ingen annan ställt ännu och kreativitet är en omistlig del av universitetets karaktär. Lunds universitet är lyckligt lottat genom att ha omfattande konstnärlig verksamhet och en konstnärlig fakultet med detta som kärnuppgift.

Att försvara värdet av det som ännu inte finns kräver både kurage och mästerlig kommunikation. I en värld med relativiserad kunskapssyn och där demokratin utmanas är universitetens autonomi och akademikers frihet viktigare än någonsin. Frihet kräver hårt arbete och det fortsätter under 2022.

ERIK RENSTRÖM
Rektor för Lunds universitet

Lunds universitets guldmedalj

TORBJÖRN VON SCHANTZ

Torbjörn von Schantz var Lunds universitets rektor 2015–2020. Han tilldelas Lunds universitets guldmedalj för storartade insatser som rektor. Torbjörn har oförtröttligt stått upp för akademins kärnvärden i en samtid med en kunskapssyn i förändring. Med blick för ledarskapets betydelse har han etablerat en anda där samarbete och kollegialitet står i centrum.

Högtidsföreläsning

SANNE FRANSEN

Sanne Frandsen är docent i organisationsstudier och biträdande prefekt vid Företagsekonomiska institutionen på Ekonomihögskolan. I sin forskning använder hon sig av ett etnografiskt och narrativt tillvägagångsätt för att förstå hur individer och organisationer skapar mening under kriser och hur det påverkar möjligheten att lära och förändra. Hon har lång erfarenhet av att undervisa och handleda studenter inom organisationsförändring och HR, och ansvarar idag för undervisningen i organisationsutveckling.

Lunds universitets administrativa pris 2022

MAGNUS SVENSSON

Magnus Svensson är avdelningschef vid Juridiska fakulteten. Magnus har under sin tid vid Juridiska fakulteten verkat för breddad rekrytering, livslångt lärande och en administrativ mångfald. Även om Magnus är en person som för det mesta verkar bakom kulisserna har han stor kunskap om och ett brett engagemang i all verksamhet på Juridiska fakulteten. Magnus är en inspirationskälla, inte minst för yngre medarbetare, kring vilka möjligheter det finns för att verka och utvecklas vid Lunds universitet i framtiden.

SAHAR VALIZADEH

Sahar Valizadeh är projektledare på LDC. Sahar har lett Samhällsvetenskapliga fakultetens satsning på Campus online – en social digital mötesplats för isolerade studenter under coronapandemin – som skapades tillsammans med institutionerna, Samhällsvetenskapliga fakultetens bibliotek och Samhällsvetarkåren. Sahar hade en nyckelroll i arbetet med Campus online och hennes engagemang, lyhördhet och kompetens var avgörande för det lyckade resultatet.

Studenternas pris för utmärkta lärarinsatser inom undervisningen 2022

ERIK HANNERZ

Erik Hannerz är biträdande universitetslektor vid Sociologiska institutionen på Samhällsvetenskapliga fakulteten. Inom undervisningen sammanflätar Erik teori och praktik för att förklara sociologiska metoder på ett pedagogiskt sätt. Det är tydligt att Erik brinner för sitt ämne eftersom det upplevs som att han inte bara läser innantill från ett manus på föreläsningarna, utan talar fritt och använder sig av olika presentations-tekniker för att förmedla kunskap. Hans engagemang för att studenter ska förstå ämnet sträcker sig utanför undervisningstid, eftersom han alltid är öppen för att svara på frågor och diskutera ämnet under pauserna eller efter föreläsningen.

KATARINA LUNDIN

Katarina Lundin är docent i svenska vid Språk- och litteraturcentrum på Humanistiska och teologiska fakulteterna och undervisar på ämneslärarprogrammet. Det är tydligt att Katarina brinner för sitt ämne. Genom att använda sig av nytänkande praktiker där studenter får inta lärarrollen inom undervisningen får studenterna en djup förståelse av vad lärarrollen betyder. Katarinas studenter uppger att hennes undervisning alltid har ett tydligt syfte och det visar hur viktigt läraryrket är. Hennes föreläsningar är alltid lättillgängliga. För att materialet ska finnas tillgängligt för alla och ge samtliga studenter en möjlighet att ta del av undervisningen, sänder hon alla fysiska föreläsningar på Zoom och lägger upp på lärplattformen.

AMANDA SONNERFELDT

Amanda Sonnerfeldt är universitetslektor i redovisning och finans vid Företagsekonomiska institutionen på Ekonomihögskolan. När Amanda undervisar är det tydligt att studentens lärande står i centrum. Amanda brukar erbjuda sina studenter uppgifter kopplade till samtidigt att lösa på undervisningstid, för att ägna mer av den lärarledda tiden åt diskussion och samarbete. Teorin som Amanda lär ut är därför tydligt sammanflätad med praktiken. Genom att erbjuda drop in-tider för de studenter som behöver hjälp med svåra moment visar Amanda en stor ödmjukhet för studenters lärandeprocesser. Hennes studenter upplever att hon skapar en trygg lärmiljö och anser att Amanda är en engagerad lärare som peppar sina studenter.

Karin Dahlgren Minnesfond

Karin Dahlgren innehade tjänsten som övermarskalk vid Lunds universitet i drygt tjugo år. I den verksamhet som Karin bedrev utgjorde studenter en betydelsefull och vital del. Ändamålet med Karin Dahlgren Minnesfond skall vara att främja fostran och utbildning av studerande vid Lunds universitet med särskilt beaktande av sådana personer som vårdar och utvecklar akademiska traditioner.

Årets stipendiat: Fil mag Wilhelm Åkerman

Stora och lilla standaret vid professorsinstallationen 15 februari 2013. Fotograf Johan Persson.

”Aandesyn fra gamle dage” – stora och lilla standaret och deras historia

Stora standaret och lilla standaret. Vid Lunds universitets olika högtider i Universitetshusets aula står de oftast bakom talarstolen och ger med sina blåa dukar stundens talare en sannerligen imponerande inramning. Men varifrån kommer de? Varför har Lunds studenter två standar? Vad föreställer de? Och varför? Det är dessa frågor som denna artikel kortfattat skall försöka besvara.

Vad få kanske vet är att de två standaren hade vars tre syskon i Uppsala, Oslo och Köpenhamn, alla överlämnade på 1850- och 1860-talen. Standaren tillkom i en skandinavistisk kontext vid så kallade nordiska studentmöten. För att förstå standarens historia och symbolik måste man därför först förstå skandinavismen och de nordiska studentmötena.

Enkelt uttryckt var skandinavismen en rörelse som syftade till en närmare förbindelse mellan de tre skandinaviska länderna Sverige, Norge och Danmark.¹ I sin mest radikala form – den så kallade politiska skandinavismen – innebar

denna rörelse ett förenande av de tre länderna till ett enat Skandinavien.² En mindre radikal skandinavism – den kulturella skandinavismen – sysselsatte sig mer med att förbinda de tre länderna i en kulturell och litterär bemärkelse.³ Oavsett vad skall skandinavismen ses som ytterligare ett uttryck för de nationalistiska rörelser som grep Europa från 1840-talet och framåt; precis som att preussiska, hannoveranska, württembergiska och sachsiska undersåtar började se sig själva som tyskar och arbeta för ett enat Tyskland, började även vissa svenskar, danskar och norrmän att se sig som skandinaver.⁴ Till skillnad från i Tyskland gavs dock de tre länderna en stor betydelse inom skandinavismen; den skandinaviska nationen ansågs vara ”treenig”, bestående av tre folk som tillsammans utgjorde ett enat Skandinavien.⁵

Skandinavismen kom snart att dras in i den komplicerade frågan om Danmarks sydgräns.⁶ Frågan var allt för komplicerad för att tillfredsställande kunna förklaras inom ramarna för denna artikel, men i korthet gällde frågan

om de etniskt blandade hertigdömena Slesvig, Holstein och Lauenburg, som stod i personalunion med Danmark, skulle höra till Danmark eller det blivande Tyskland.⁷ Tyska nationalister ansåg att alla tre hertigdömena borde höra till Danmark, medan danska och skandinaviska nationalister ville annektera Slesvig till Danmark och lägga landets sydgräns vid floden Eider.⁸

Frågan kom att avgöras genom två krig.⁹ Det första, 1848-1851, slutade oavgjort efter stormakternas medling, medan det andra år 1864 slutade med en avgörande preussisk-österrikisk seger och att Danmark förlorade alla tre hertigdömena.¹⁰ Sveriges kung Karl XV lyckades inte förmå den svenska regeringen att stötta Danmark, något som gav den politiska skandinavismen en stöt som den aldrig kom att återhämta sig från.¹¹ Den kul-

Försättsbladet till redogörelsen för studentmötena 1851 och 1852, med en bild på stora standaret. Bildkälla: Studentertog til Christiania 1851 og 1852 (runeberg.org).

turella skandinavismen kom emellertid att leva vidare under artonhundratalet, med mycket samarbete inom den kulturella sfären.¹²

Studenterna spelade en om inte ledande så i alla fall viktig roll inom skandinavismen och den så kallade studentskandinavismens fick sitt tydligaste uttryck i de så kallade nordiska studentmöten som ägde rum från det sena 1830-talet och framåt.¹³ Det är också i samband med dessa studentmöten som de ovannämnda standar som är denna artikels föremål kom till.

De första två standaren, Lunds stora standar och dess danska systerstandar, kan spåra sin historia tillbaka till studentmötet i Oslo 1851.¹⁴ Då hade delegationer från Köpenhamn och Lund (Uppsalas studenter var upptagna med promotionen¹⁵) åkt till Oslo för att under ett antal dagar av processioner, körsång, svulstiga tal och alkohol manifesteras sin tro på ett enat Skandinavien tillsammans med de norska studenter som bjudit in dem.¹⁶ Vid en fest på Klingenberg ("Christiania Tivoli") överräcktes så två standar (då kallade "fanor") till de lundensiska och danska delegationerna.¹⁷ Standaren hade finansierats och broderats av "Christiania damer", och duken bestod av en svensk respektive dansk flagga, med ett emblem i varje korsmitt.¹⁸ Emblemet bestod av en lyra med lager- och olivkvistar, ovanför vilken Nordstjärnan var placerad.¹⁹ Lyran och stjärnan var i sin tur omgärdad av en krans av treklöver.²⁰ På stången satt en uggle.²¹

Överräckandet av dessa två standar beledsagades i studentskandinavistisk anda av långa bombastiska tal. Lundastudenternas tack framfördes av magister Carl Schweder, i vilket han sade att

*I hafven härmed skänkt vårt korps dess banér,
och vi taga det icke bara hem med oss till Lunda-
gård, der det kommer att blifva nuvarande och
kommande studentgenerationers Föreningsfana,
utan hvarje enskild af oss tager minnet af denna
gåfva med sig genom lifvet. Han skall gömma
det, som man gömmer en alpros, eller heldre en
blåögd förgätmigej, bland det käraste man eger.
Og (sic!) mången gång skall för den grånade
gubben, när han upprullar sin ungdoms hågkoms-
ter, den af Norska qvinnor skänkta fanan stråla*

*lika klar för hans inre blick, som nordstjärnan
strålar i vinternatten.²²*

Det danska tacktalet, hållet av Carl Ploug, gick i minst lika bombastiska toner, och han uppmanade Danmarks studenter att

*bevare denna Gave som en helligdom, at I
ville vise Eder den værdig og ære den som den
fortjener, at den skal vaie foran Eder paa Veien
till Ære og Frihed, Sandhed og Ret, at den skall
opflamme Eders Mod og styrke Eders Kraft till al
god Gjerning, at I trofast og freidligt ville følge
den, hver gang det gjælder Eders Fædrelands
og Nordens fælles Sag!²³*

Det lundsiska standaret invigdes vid återkomsten i samband med en stor fest på AF-borgen, varvid "Sång för fanan", skriven av den blivande rector magnificus för Lunds universitet Albert Lysander, framfördes.²⁴ Ur denna kan följande två verser särskilt nämnas som exempel på studentskandinavistisk hyperbol:

*Från Norge hon till oss kom ner –
Ledstjärnan på vår bana.
Nu samlade kring vårt banér
Till kamp vi ödet mana.
Det alltid var Svenskmannased
Att helre falla led för led,
Än svika tro och huldhetsed
Mot fosterland och fana.*

och

*Men om en dag i våra tjäll
Obudna gästen frossar,
Om någon gång från häll till häll
Landstormens vårdkas blossar –
Då ur den blida stjärnan der
Uppå banéret skänkt af Er
Vi tro Ert öga skåda ner
På Edra Svenska gossar.²⁵*

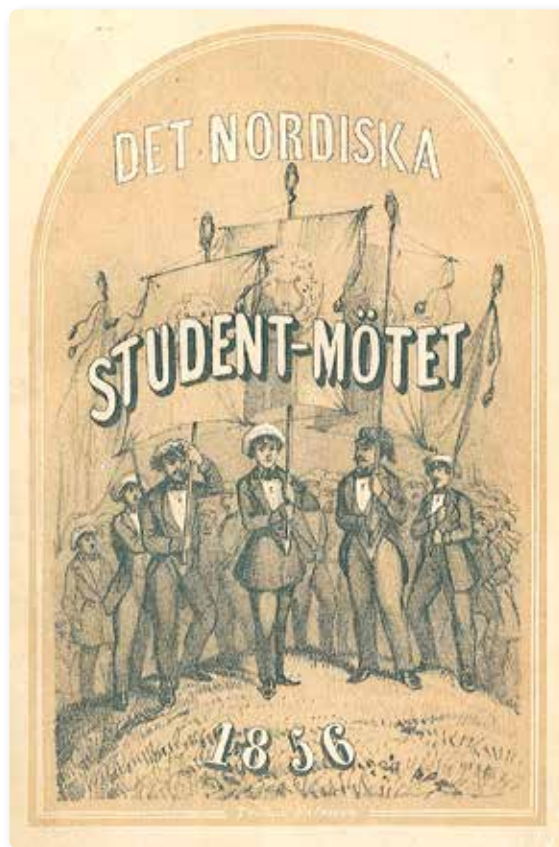
Året efter, 1852, var det uppsaliensarnas tur att motta sitt standar.²⁶ Även den här gången hölls studentmötet i Oslo och festen på Klingenberg.²⁷ Beskrivningen av dryckes-

inrättningarna fick dock större utrymme i beskrivningen av denna fest än den föregående, då det enligt uppsala-delegationens direktion fanns

*En fontaine [...] hvarifrån oupphörligen
utströmmade punsch, bischof och lemonad.
Förfriskningarna serverades af små gossar, prydda
till bachanter med vinrankor om hufvudet.²⁸*

Standaret vad av allt att döma likadant som de två föregående, och överlämnades åter som en gåva från "Christiania damer".²⁹

Det skulle därefter dröja fyra år innan det fjärde standaret fogades till samlingen. Då, år 1856, hölls nämligen ett studentmöte i Uppsala, varvid ett standar med norsk

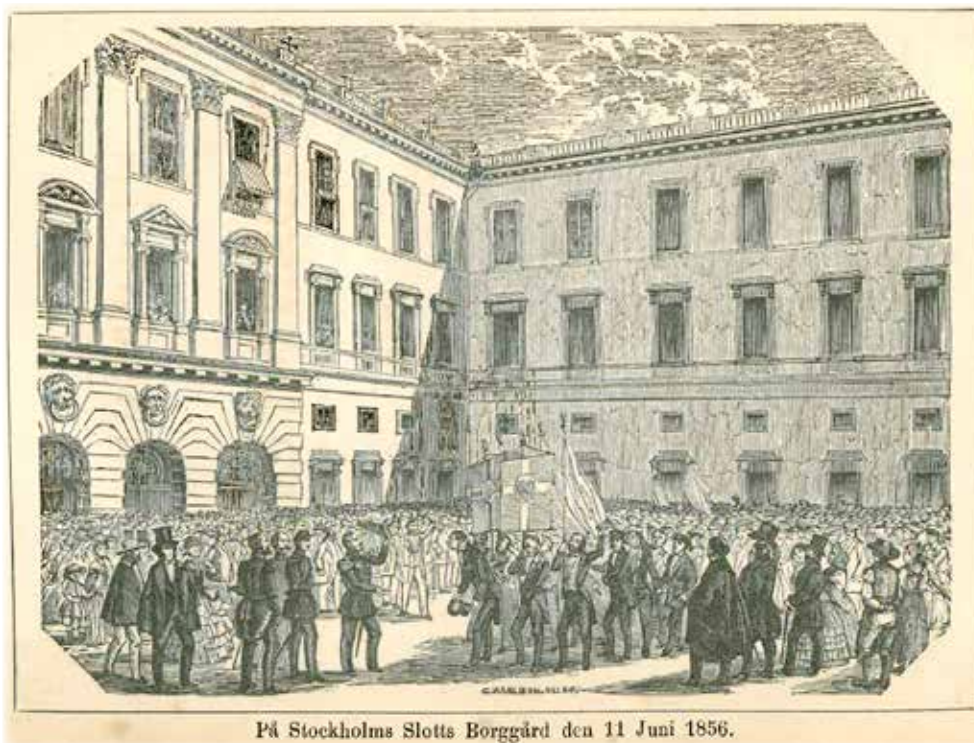
Ur Studentmötesskrift 1856 omslag. Bildkälla: Det Skandinaviska Student-Tåget 1856. Med 14 illustrationer - Google Böcker.

duk men samma symbol i korsmiten överlämnades till de norska studenterna.³⁰ Ceremonin ägde rum i Odinslund, vars obelisk omgärdades av "festligt klädda fruntimmer"; återigen överräcktes standaret som en gåva av lokala damer, den här gången Uppsalas kvinnor.³¹ Själva överlämnandet skedde dock, efter att Gunnar Wennerbergs *Fanmarsch* avsjungits, av professor Carl Wilhelm Böttiger, som vid överlämnandet föredrog en dikt "Till Christiania studenter":

*Sen här, jag bjuder er det fjerde nu,
Det fjerde nordiska studentbaneret,
Som minst bör saknas, der de andra skänktes.
Försmån det icke! Äfven det har anor:
Af sköna händer sömmad är dess duk,
Och gömda runor hviska genom purpurn:
"Af döttrarna i Yngves gamla stad
En minnets skänk åt Norges fria söner."
O tagen mot den med det kärlekssinn',*

*Som mäter gåfvan efter gifvarns mening!
Låt det som mast få följa er på våg
Och med er snäcka skjuta in i fjorden
Och landa se'n midt i er kungastad,
Att, mellan haf och fjäll, förbundets tecken
Må stråla gladt i edert hemlands färger.
Planteren det i denna skog af ungdom,
Som fattat djupt båd' korsets hemlighet
Och lagerns gröna vink och lyrans toner,
Och har jemväl ett hjerta, kärnfriskt än,
För folkens helga sak, för Nordens enhet,
Betecknad här af kransen, som ej vissnar.
Så, norske bröder, ha vi bytt standar,
Och dock vi kämpa under ett och samma:
Dess färg kan bryta sig mot ljusets flamma,
Men i sin hjertsköld blir det som det var.³²*

Efter en ytterligare sång, i vilken damerna med följande ord uppmuntrade studenterna att:

Standaren på Stockholms slotts borggård vid studentmötet 1856. Bildkälla: Det Skandinaviska Student-Tåget 1856. Med 14 illustrationer - Google Böcker.

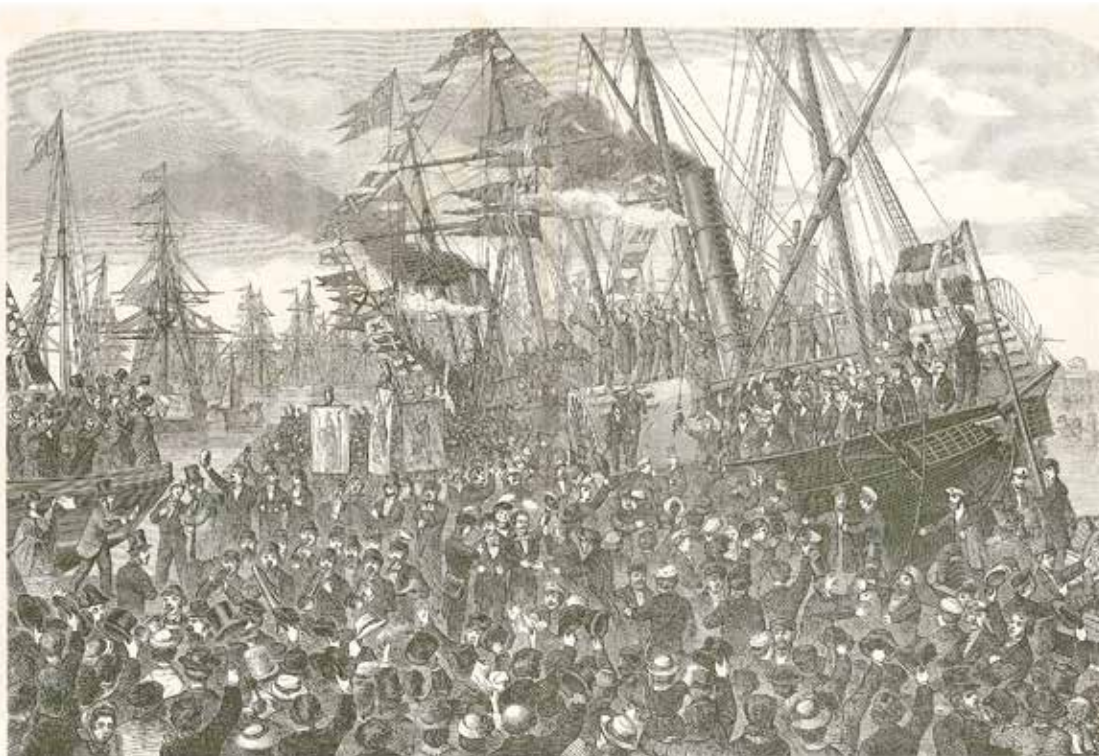
*Lyft högt mot himlen vårt standar
I festens sköna stund!
Se korsets bild så ljus och klar
Emot sin purpurgrund!
Som sångmör nu vi lagerkrönt
Er gyllne lyra der.
Vi stämt den. Må den ljuda skönt
Med klang så ren och skär!³³*

tackade Fredrik Gjertsen för gåvan genom att måla upp standarets betydelse som en symbol för skandinavisk enhet:

*Vær du, naar vi planter dig paa vårt Födelands
Grund, det Tegn vi se op til om onde Dage
komme; thi vel sidder her paa disse hellige Steder
Tankens Örn i Toppen af det høie Træ, vi kjende
saa godt, og ser med dristige Öine ud over det
hele Norden, men ak, vi vide det, mellem Grenene
löber der mangen en Ratatosk og sætter splid.*

*Og mere end samle os skal du, thi skal vi se dig i
al din herlige Pragt, saa maa du løftes fram saa
at Herrens Veir kan tage i dig og udfolde dig. Da
maa du flyve fram paa Veien til Nordens Ære.³⁴*

Efter 1856 tog det hela sex år innan ett nytt studentmöte kom till stånd, denna gång i Lund och Köpenhamn år 1862.³⁵ Det skulle också bli det sista studentmötet innan det dansk-tyska kriget 1864. Även denna gång delades standar skänkta av stadens kvinnor ut till de församlade studenterna, men här med den skillnaden att alla fyra universitetsstäderna fick sina standar på samma gång.³⁶ Den här gången föreställde standaren fornnordiska gudar; de treflikiga dukarna, hängande från stänger krönta av en kotte och en fågel, föreställde i tur och ordning Oden (Uppsala), Frej (Lund), Tor (Oslo) och Heimdall (Köpenhamn).³⁷ Överst på varje duk fanns en treklöverbård.³⁸

En stor og smukt Skibstog Aftens: til Kjøbenhavn den 11te Juni 1862.

Ur studentmöteskrift 1862. Båtfärd till Köpenhamn den 11 juni 1862. Bildkälla: Mindeblade om det femte nordiske studentermøde i Lund og Kjöbenhavn, juni 1862 (runeberg.org).

Efter fanöverlämningen, som skedde på Köpenhamns universitets gård,³⁹ avsjöngs en sång av Carl Ploug, samme man som tackat å de danska studenternas vägnar på studentmötet 1851, i vilken det bland annat sades:

*Aandesyn fra gamle dage,
Valhals guder, kom tilbage!
Drot for stammen,
fylk os sammen!
Spænd dit bælte, stærke Tor!
Lyse Frej, dit sværd du svinge!
Højt lad, Hejmdal, hornet klinge!
Når I skue
Surturs lue
nærme sig til eders Nord!*⁴⁰

För Lunds standar tackade W. Ström och sade att

*Ej utan betydelse bär lejonet i vårt sköldemärke
både bok och svärd – det ropar våldigt sitt "ad
utrumque." I segrarnas och fröjdernas stunder
skal detta banér fördubbla vår hänförelse och i
bistra, sorgliga tider skall det mäktigt lifva vårt
mod, om det för ett ögonblick skulle vilja svigta.
[...] Så var då välkommet till våra leder, du ädla,
stolta banér! – välkommet till det nya hem, der
en dylik kär Syskongäfv från Nores döttrar redan
tagit sin boning! – välkommet till vårt Lundagård,
der sångens lätta genier ofta skola sväfv
omkring dig!*⁴¹

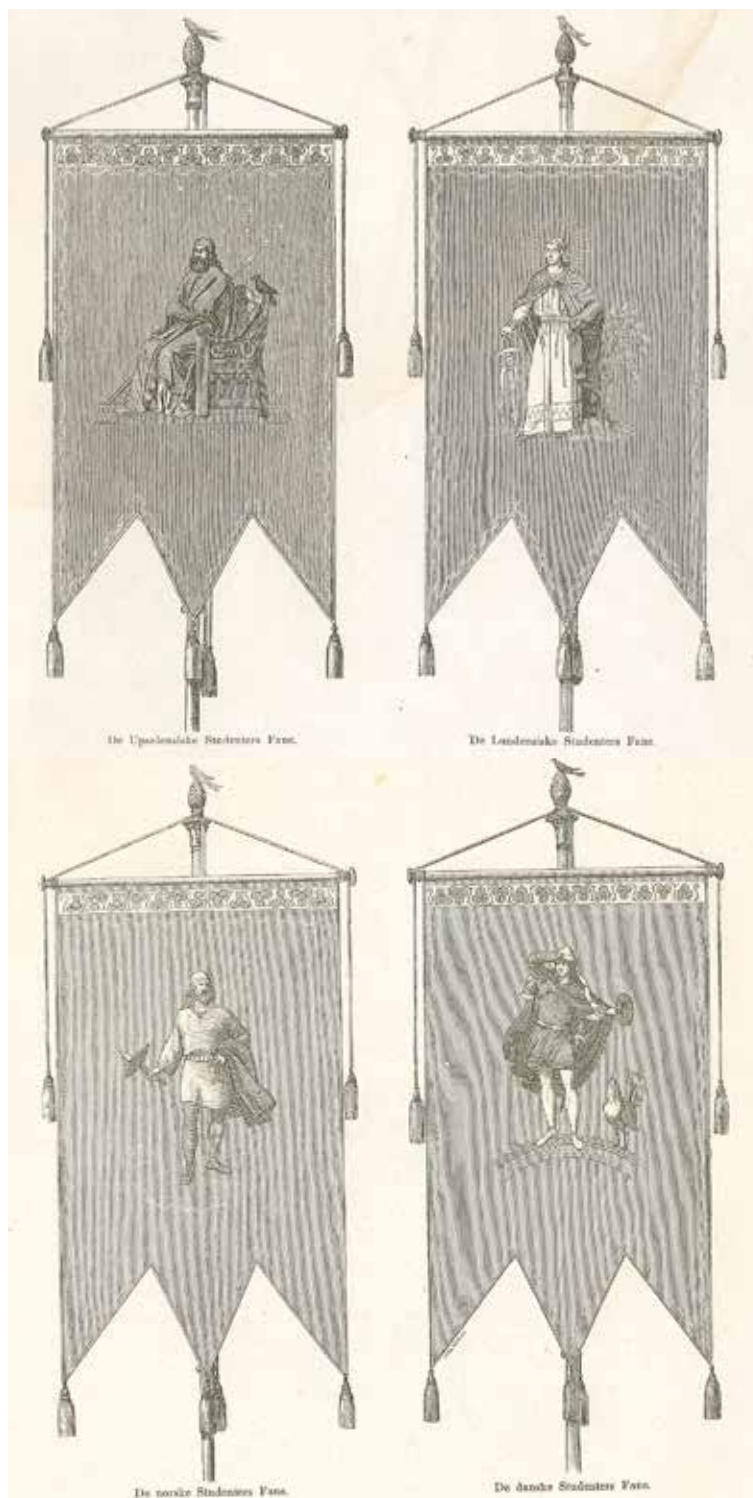
Studerar vi de totalt åtta standaren närmare kan vi konstatera att de i sin tillblivelse och sitt utseende rymmer en hel del intressanta symboler och lärdomar.

Om man betraktar deras tillblivelse är det en sak som slår en; de är alla finansierade och skapade av kvinnor. Det var "stadens damer" som samlat in pengar för materialet, och det var samma "stadens damer" som broderat dem. De kombinerar alltså två på artonhundratalet "kvinnliga" sysslor – insamlandet av medel för välgörenhet, samt handarbete⁴² – med den manligt laddade politiska sfären. Skapandet av standaren var således ett socialt accepterat kvinnligt deltagande i en annars manlig domän.

Än mer intressant är standarens symbolik, som kan sägas rymma stora delar av den studentskandinavistiska ideologin. En symbol som återkommer både i de stora och lilla standaren är treklövern. På de stora omringas lyran av en treklöverkrans, och på det lilla finns det en bård med treklöverblad överst på dukarna. Treklöverssymbolen står här för sinnebilden av det treeniga Skandinavien; tre länder som tillsammans ändå bildar en gemensam enhet. Samma sak kan sägas om dukarna på de stora standaren; även om dukarna utgörs av de respektive ländernas flaggor är fortfarande mittemblemet med nordstjärnan gemensamt. De stora standaren har också ett akademiskt bildspråk. Tydligast kommer detta fram i lyrorna, Apollons symbol, i mittemblemen, vilka omslingras av den akademiska lagern och teologins olivkvist. Men tydligast kommer kanske denna symbolik fram i stängen som ju är krönt av Minervas ugglor.⁴³

På de mindre standaren är det inte så mycket det akademiska som det fornnordiska som träder fram under den ovannämnda treklöversbården. Bruket av fornnordisk symbolik var legio vid studentmötena, och studenternas färder till mötesplatserna liknades ofta vid vikingatåg.⁴⁴ I ett försök att framhäva Skandinavien enhet gick studentskandinavismen tillbaka till vikingatiden och såg där en tid då Norden inte bara var ärorikt och mäktigt, utan även ett, i vart fall i kulturellt hänseende.⁴⁵ Denna närmast göticistiska historiesyn går alltså åter i de mindre standaren med sina fornnordiska gudar. Vill man vara spekulativ kan man kanske till och med se en spegling av den ovannämnda konflikten med Tyskland om Slesvig i standarens motivval; precis som att Heimdall blåser i Gjallarhornet vid Ragnarök och gudarnas slutstrid är det också danskarna som skall varna övriga Skandinavien när sydgränsen vid Ejdern hotas.

Så vad blev det då av de åtta standaren? Som bekant används de fortfarande som studentstandar i Lund, ehuru endast mittbroderierna är original och resten slitits ut av tidens tand. I Uppsala tycks standaren ha använts som sångarstandar för Allmänna sången, och åtminstone det stora återfanns för ett par år sedan i deras arkiv. Det uppsaliensiska lilla standarets vistel-

Studentstandaren från studentmötet 1862. Bildkälla: Mindeblade om det femte nordiske studentermøde i Lund og Köbenhavn, juni 1862 (runeberg.org).

seort är fortfarande okänd. De danska standaren som var i Studenterforeningens ägo skall enligt uppgift ha gått förlorade, men Studentersamfundet i Oslo har åtminstone en kopia av sitt stora standar. Måtte det genom restaurationer, nyanskaffningar och kanske till och med lyckliga arkivfynd kunna bli som professor Henrik Nicolai Clausen sade vid överlämnandet av standaren vid studentmötet 1862:

*Og naar de fire Bannermarker engang, efter Aarenes Skilsmisse, atter staae tillsammans som i denne Stund, maatte de daa staa som Vidner derom, at Mellemtiden er bleven vel benyttet, at Höiskolorne i Norden have holdt trofast sammen og ere bragte hverandre nermere...*⁴⁶

HENRIK ULLSTAD
Arkivarie vid Universitetsarkivet

NOTER

1. Kari Haarder Ekman, »Mitt hems gränser vidgades« - En studie i den kulturella skandinavismen under 1800-talet, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2010, ss. 10f.
2. Haarder Ekman 2010, ss. 10f.
3. Haarder Ekman 2010, s. 11.
4. Harald Gustafsson, *Nordens historia – En europeisk region under 1200 år*, Studentlitteratur, 2009, s. 194.
5. Henrik Ullstad, "»Med mjöd och manligt glam på fädrens sätt«: studentskandinavismen som ideologi och peformativ praktik«, ss. 88-92. I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014.
6. Haarder Ekman 2010, ss. 65-68.
7. Gustafsson, ss. 189, 195-197
8. Gustafsson, ss. 189, 196
9. Gustafsson, ss. 189f.
10. Gustafsson, ss. 189f.
11. Gustafsson, s. 195.
12. Gustafsson, s. 195; Haarder Ekman 2010, ss. 9-11; Kari Haarder Ekman, "Från Andersen och Bremer till Bonnier och Brandes: skandinavismen som kulturell kontext". I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014.
13. Haarder Ekman 2010, ss. 63-70
14. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, Köpenhamn: S. Trier, 1853, s. 95.
15. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. IX.
16. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*.
17. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, ss. 94f.
18. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. 95.
19. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. 95.
20. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. 95.
21. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, försättsblad.
22. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, ss. 97f.
23. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, ss. 99-103.
24. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. 95.
25. *Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjöbenhavn*, s. 96.
26. *Studentttåg till Christiania 1852 från Upsala*, Uppsala: C.A. Leffler, 1854, s. 89.
27. *Studentttåg till Christiania 1852 från Upsala*, ss. 88f.
28. *Studentttåg till Christiania 1852 från Upsala*, ss. 88f.
29. *Studentttåg till Christiania 1852 från Upsala*, försättsblad, s. 89.
30. *Det skandinaviska student-tåget 1856*, Stockholm: Albert Bonniers förlag, 1856, ss. 41-45.
31. *Det skandinaviska student-tåget 1856*, ss. 41, 45.
32. *Det skandinaviska student-tåget 1856*, s. 41.
33. *Det skandinaviska student-tåget 1856*, s. 43.
34. *Det skandinaviska student-tåget 1856*, ss. 43-45.
35. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, Uppsala: W. Schultz, 1863.
36. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, ss. 85-89; *Mindeblade om det femte nordiske Studentermøte i Lund og Kjöbenhavn juni 1862*, Köpenhamn: Forlagsbureauet i Kjöbenhavn, 1862, ss. 10-12.
37. *Mindeblade om det femte nordiske Studentermøde i Lund og Kjöbenhavn juni 1862*, ss. 10-12.
38. *Mindeblade om det femte nordiske Studentermøde i Lund og Kjöbenhavn juni 1862*, ss. 10-12.
39. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, s. 84; *Mindeblade om det femte nordiske Studentermøde i Lund og Kjöbenhavn juni 1862*, s. 12.
40. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, ss. 84f.
41. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, ss. 87f.
42. Barbara Caine & Glenda Sluga, *Europas historia 1780-1920 : Ett genusperspektiv* (Översättning av Sissela Uisk), Stockholm: Natur & Kultur, 2009, s. 100; Fredrik Nilsson, "»Vore jag man...« : Kvinnliga skandinavister och politisk handling vid 1800-talets mitt", ss. 151f. I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014.
43. *Studentttåg till Christiania 1852 från Upsala*, försättsblad.
44. Ullstad, ss. 83f.
45. Ullstad, s. 83.
46. *Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862*, s. 84; *Mindeblade om det femte nordiske Studentermøde i Lund og Kjöbenhavn juni 1862*, s. 12.

KÄLLOR

Det skandinaviska student-tåget 1856, Stockholm: Albert Bonniers förlag, 1856

Mindeblade om det femte nordiske Studentermøte i Lund og Kjøbenhavn juni 1862, Köpenhamn: Forlagsbureauet i Kjøbenhavn, 1862

Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862, Uppsala: W. Schultz, 1863

Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjøbenhavn, Köpenhamn: S. Trier, 1853

Studenttåg till Christiania 1852 från Upsala, Uppsala: C.A. Leffler, 1854

LITTERATUR

Barbara Caine & Glenda Sluga, *Europas historia 1780-1920 : Ett genusperspektiv* (Översättning av Sissela Uisk), Stockholm: Natur & Kultur, 2009

Harald Gustafsson, *Nordens historia – En europeisk region under 1200 år*, Studentlitteratur, 2009

Kari Haarder Ekman, "Från Andersen och Bremer till Bonnier och Brandes: skandinavismen som kulturell kontext". I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014

Kari Haarder Ekman, »Mitt hems gränser vidgades« - *En studie i den kulturella skandinavismen under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2010

Fredrik Nilsson, "»Vore jag man...« : Kvinnliga skandinavister och politisk handling vid 1800-talets mitt", ss. 151f. I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014.

Henrik Ullstad, "»Med mjöd och manligt glam på fädrens sätt«: studentskandinavismen som ideologi och peformativ praktik", ss. 88-92. I Magdalena Hillström & Hanne Sanders (red.), *Skandinavism : en rörelse och en idé under 1800-talet*, Göteborg & Stockholm: Makadam förlag, 2014

LUNDS
UNIVERSITET

LUNDS UNIVERSITET

Box 117
221 00 Lund
Tel 046-222 00 00
www.lu.se